

Riktlinje för Bedömning av insatser enligt Socialtjänstlagen (2001:453) för äldre och funktionshindrade

Social- och arbetsmarknadsnämnden
Äldre- och omsorgsnämnden

Metadata om dokumentet

Dokumentnamn Bedömning av insatser enligt Socialtjänstlagen (2001:453) för äldre och funktionshindrade		Dokumenttyp Riktlinje	Omfattar Vård och omsorg
Beslutsinstans Äldre- och omsorgsnämnd	Dokumentansvarig Socialchef	Publicering Ledningssystem	

Beslutad/datum 2024-02-22	Översyn bör göras 2025-02-22	Klassificering 1.3.1.	Diarienummer ÄON 2023/ 100
Relation [Relation]	Ersätter 2023-05-17		Författningssamling

INNEHÅLL

1 Bakgrund	4
2 BISTÅNDSBEDÖMNING.....	5
2.1 SKÄLIG LEVNADSNIVÅ.....	5
2.2 BISTÅNDSBESLUT - UPPFÖLJNING.....	6
2.3 FÖRENKLAD BISTÅNDSHANDLÄGGNING.....	6
2.4 ANSÖKAN OM BISTÅND INFÖR FLYTT TILL ANNAN KOMMUN.....	6
2.5 TILLFÄLLIG VISTELSE I KOMMUNEN.....	6
2.6 ÖVRIGA BESTÄMMELSER	7
3 BISTÅNDSINSATSER	9
3.1 HEMTJÄNST	9
3.1.1 SERVICEINSATSER – EJ VID FÖRENKLAD HANDLÄGGNING	9
3.1.2 OMVÅRDNADSINSATSER	11
3.2 DAGVERKSAMHET.....	14
3.3 KORTTIDSVISTELSE.....	14
3.4 BOENDESTÖD.....	15
3.5 ANHÖRIGSTÖD.....	17
3.5.1 AVLÖSARSERVICE I HEMMET	17
3.5.2 DAGVERKSAMHET SOM AVLASTNING	17
3.5.3 KORTTIDSVISTELSE SOM AVLASTNING, ENSTAKA TILLFÄLLEN	17
3.5.4 VÄXELVÅRD.....	17
3.6 PALLIATIV VÅRD – I LIVETS SLUTSKEDE.....	17
3.7 MELLANBOENDE.....	18
3.8 SÄRSKILT BOENDE.....	19
3.8.1 PARBOENDE.....	19
3.8.2 MEDFLYTT TILL SÄRSKILT BOENDE (MEDBOENDE).....	19
3.8.3 HEMTJÄNSTINSATSER I SÄRSKILT BOENDE	19
3.9 KONTAKTPERSON	20

RIKTLINJE FÖR HANDLÄGGNING OCH BESLUT OM INSATSER TILL ÄLDRE OCH FUNKTIONSHINDRADE I SALA KOMMUN

1 Bakgrund

Syftet med riktlinjen är att säkerställa att biståndsbeslut fattas enligt samma bedömningsgrunder. Dokumentet ska även ge information till sökande, anhöriga och allmänheten om vilken hjälp och stöd de kan förvänta sig från socialtjänsten.

I den här riktlinjen beskrivs vilka kriterier som gäller för rätt till biståndsinsatser till vuxna i Sala kommun, samt vilken omfattning som i regel definieras som skälig levnadsnivå.

2 BISTÅNDSBEDÖMNING

Grundförutsättningar:

- Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § socialtjänstlagen).
- Rätten till bistånd regleras i 4 kapitlet i socialtjänstlagen.

All biståndsbedömning utgår från individens behov. Kommunerna har möjlighet att upprätta riktlinjer som vägledning för bedömningar, men vid varje ansökningstillfälle måste en individuell bedömning göras. Biståndet ska medföra att personen uppnår skälig levnadsnivå och det ska stärka personens möjlighet att leva ett självständigt liv.

Behovsbedömningsprocessen ska fokusera på individens behov och innefatta följande frågor:

- Vilket behov föreligger, hur ser aktuella förhållanden ut?
- Kan behovet tillgodoses på annat sätt än genom socialtjänsten?
- Vilka insatser kan socialtjänsten erbjuda för att stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv?

2.1 SKÄLIG LEVNADSNIVÅ

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga. Vid bedömning av vilken insats som kan komma ifråga görs sammanvägning av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det finns inte någon obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad (prop. 00/01, RÅ 1986 ref 175). Ansökan om bistånd för insatser i ordinarie boende avslås, eller utökade insatser nekas, i ärenden när behovet av insatser är omfattande, en skälig levnadsnivå inte kan tillförsäkras och kostnaderna för de sammantagna insatserna för kvarboende väsentligen överskrider den för särskilt boende/korttidsplats.

I begreppet skälig levnadsnivå ingår det för den som har beviljats, eller beviljas, särskilt boende, att kunna fortsätta sammanbo med sin make/maka, sammanboende eller registrerad partner oavsett olika omsorgsbehov.

En individuell bedömning kan resultera i att ett beslut avviker från det som beskrivs i riktlinjerna om det finns särskilda skäl. Avvikelse kan innebära att den sökande har ett behov av insatser i större omfattning än vad som anges i riktlinjerna för att vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå. Ett sådant beslut fattas av Social- och arbets-marknadsnämndens utskott.

2.2 BISTÅNDSBESLUT - UPPFÖLJNING

Beviljat bistånd enligt socialtjänstlagen fastställs i ett biståndsbeslut. Besluten ska omprövas vid förändrat hjälpbehov eller vid förändrade förhållanden i övrigt. Om inga förändrade förhållanden har kommit till socialtjänstens kännedom, följs biståndsbeslut upp minst en gång per år.

2.3 FÖRENKLAD BISTÅNDSHANDLÄGGNING

Personer som fyllt 75 år kan erhålla upp till 9 timmar servicetjänster/hushåll i månaden samt trygghetslarm av Sala kommun genom s.k. förenklad biståndshandläggning. För makar och sammanboende som delar hushåll räcker att den ena parten uppnått 75 års ålder för beslut om serviceinsatser.

Beslut om förenklad biståndshandläggning fattas enligt 4 kap 2a § socialtjänstlagen. Möjligheten att ansöka om förenklad biståndshandläggning för personer som fyllt 75 år innebär inte någon inskränkning i möjligheten att ansöka om insatser enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen.

2.4 ANSÖKAN OM BISTÅND INFÖR FLYTT TILL ANNAN KOMMUN

En person som önskar flytta till en annan kommun och till följd av ålderdom, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där, utan att inflyttningsskommunen bistår med behövliga insatser, får hos den kommunen, enligt 2 kap. 8 § socialtjänstlagen, ansöka om sådana insatser. En sådan ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningsskommunen. Att den sökandes behov är tillgodosedda i hemkommunen beaktas inte vid bedömningen av ansökan. På begäran av inflyttningsskommunen är hemkommunen skyldig att bistå med utredning. En prövning görs inledningsvis gällande om personen tillhör en grupp med rätt att söka bistånd i en annan kommun. Om den enskilde tillhör gruppen görs en sedvanlig biståndsbedömning i enlighet med inflyttningsskommunens riktlinjer. Om den enskilde inte uppfyller kriterierna görs ett avslag där motiveringen framgår.

2.5 TILLFÄLLIG VISTELSE I KOMMUNEN

För personer som tillfälligt besöker Sala kommun och behöver insatser i form av hjälp i hemmet gäller att bosättningskommunen (hemkommunen) svarar för beslut. Det gäller vistelser upp till sex månader. Sala kommun som vistelsekommun är skyldig att bistå hemkommunen med stöd i utredning och verkställighet av insatser. Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för de kostnader som det innebär att verkställa de beslutade insatserna. Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen enligt den ersättningsnivå som gäller i bosättningskommunen. Någon möjlighet att överklaga ett ersättningsbeslut finns inte och vistelsekommunen har ingen möjlighet att kräva

ersättning för utredningskostnader.

För akuta situationer gäller att Sala kommun som vistelsekommun har ett yttersta ansvar för stöd och hjälp enligt den grundprincip som gäller i socialtjänstlagen.

2.6 ÖVRIGA BESTÄMMELSER

FN konventionen om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter, oftast kallad barnkonventionen, blev svensk lag 1 januari 2020. Lagstiftningen är det främsta instrumentet för att garantera att barnets rättigheter tillgodoses i verksamheter, beslut och åtgärder som rör det enskilda barnet och barn som kollektiv. Lagstiftningen ska främja och skydda barnets rättigheter på ett effektivt sätt. Det skärper kraven på att leva upp till barnets rättigheter genom att den systematiska prövningen av barnets bästa ska utredas och belysas i kommunens samtliga ärenden och beslut.

Anmälningsskyldighet vid oro för barn

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom socialtjänsten är enligt socialtjänstlagen skyldiga att genast anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att den behöver ingripa till ett barns skydd. Anmälningsskyldigheten innebär att sekretessen mellan olika verksamheter bryts. Anmälan ska göras till Barn- och ungdomsenheten på socialtjänsten för utredning av barnets behov och situation.

Lag om valfrihet (LOV) vid hemtjänst i form av serviceinsatser

Biståndshandläggaren ska sakligt och objektivt informera om aktuella utförare av tjänster enligt LOV. För hemtjänst i form av serviceinsatser har den enskilde rätt att välja vilken utförare som ska utföra den beviljade insatsen. Om den enskilde (eller företrädare) inte vill, eller kan, välja utförare ges uppdraget till ickevalsutföraren. Den enskilde har rätt att byta utförare. Vid omval kontaktar den enskilde biståndshandläggaren.

Insatser vid hushållsgemenskap

Enligt äktenskapsbalken har makar ett gemensamt ansvar för hem och barn och ska i samråd verka för familjens bästa. Det innebär att hemmets skötsel, som t.ex. att städa, handla, laga mat och liknande uppgifter, är makarnas gemensamma ansvar. Motsvarande gäller i praktiken för sambor. Finns flera personer, exempelvis hemmavarande barn eller annan närstående, i hushållet ska samtligas förmåga att kunna utföra hushållsgemensamma insatser bedömas i utredningen. Underårigas förmåga att bidra ska utredas i förhållande till mognad och ålder.

Anhöriganställningar

I Sala kommun tillämpas inte anhöriganställningar.

Avgifter

Insatser som inte är avgiftsbelagda är angivna i riktlinjen. Resterande insatser är

belagda med avgift. Information om aktuell nivå för avgifterna finns på Sala kommuns hemsida. Information om avgifter kan även fås genom kontakt med avgiftshandläggare.

3 BISTÅNDSINSATSER

3.1 HEMTJÄNST

Hemtjänst beviljas personer, som på grund av funktionshinder, sjukdom eller ålder har svårigheter att helt eller delvis, sköta hemmet och/eller sin egen omvårdnad. Hjälptjänst beviljas i de avseenden som den enskilde inte kan tillgodose sina behov själv eller få dem tillgodosedda på annat vis.

Hemtjänst delas in i två kategorier:

1. *Serviceinsatser (Förenklad handläggning möjlig för de som fyllt 75 år).*

Städning, inköp, sällskapsdjur och tvätt. Serviceinsats i form av städning, inköp och tvätt utförs dagtid måndag – fredag.

Serviceinsatser i form av städning, inköp och tvätt utförs i första hand av de servicebolag som tecknat avtal med Sala kommun enligt LOV. För den mottagare av hemtjänst som har stora omvårdnadsbehov eller kognitiv svikt kan beslut fattas av biståndshandläggare som innebär att kommunen blir utförare för hela insatsen. Serviceinsats i form av sällskapsdjur utförs av den kommunala hemtjänsten.

2. *Omvårdnadsinsatser*

Insatserna ska tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Hjälptjänst med att klä sig, sköta sin personliga hygien, hjälptjänst för att kunna äta och dricka samt insatser för att bryta isolering och för att den enskilde ska känna trygghet och säkerhet i det egna hemmet. Som sociala insatser räknas exempelvis ledsagning, samtal med den enskilde, aktivering, kontakt med närstående och serviceinrättningar.

Alla omvårdnadsinsatser utförs av kommunens hemtjänst.

3.1.1 SERVICEINSATSER – EJ VID FÖRENKLAD HANDLÄGGNING

Städning

Den enskildes eller hushållets gemensamma resurser och förmågor att utföra eller delta i göromålen ska beaktas i biståndsbedömningen. Städinsatsen är ett abonnemang och under året ingår, förutom underhållsstädning av maximalt 2 – 3 rum och kök samt hygienutrymmen (damma, dammsuga och torka golv), moment som avfrostning och rengöring av kyl/frys, ugn- och spisrengöring, torka ur köksskåp och torka av köksluckor, städning av balkong och uteplats samt fönsterputs. De ska rymmas inom ramen för beviljad tid och det innebär att den enskilde får avstå viss del av underhållsstädningen viss vecka om man önskar få något av de övriga momenten utförda.

1,5 timmar varannan vecka bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Tiden för städning är beräknad för 2 - 3 rum och kök. Om bostaden är större städas inte hela bostaden vid varje tillfälle. Om bostaden är mindre (1 r o k) bedöms en timme varannan vecka tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Kompletteringsstäd

När omvårdnadsbehovet är stort eller om andra särskilda skäl föreligger kan den enskilde beviljas hjälp med kompletteringsstäd utöver den ordinarie städningen. Skäl till att beviljas den hjälpen kan till exempel vara inkontinensbesvär, synproblem, demens, allergi och liknande som kan föranleda ett utökat städbehov.

0,5 timmar per vecka bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Avgränsning:

Storstädning såsom vädring av tunga mattor, förråds/vindsstädning beviljas inte som bistånd. Saneringsstädning och flyttstädning ingår inte i hemtjänst.

Inköp/övriga ärenden

Personer som inte själva kan utföra sina inköp eller uträtta ärenden på apotek, bank eller dylikt kan beviljas hjälp från hemtjänsten. Den enskilde har rätt att vara delaktig vid inköpen om så önskas.

Inköp i Sala kommun, för den som har omvårdnadsinsatser från hemtjänsten, sker normalt genom att hemtjänsten besöker den enskilde och de utför inköpen tillsammans på elektronisk väg. Sedan ombesörjs hemleverans av varor från butik genom de LOV-företag som är anslutna till hemtjänsten.

Hemtjänstpersonal ansvarar för att ha med uppkoppling mot butik hem till mottagaren.

0,75 timmar per vecka då affären ligger inom 5-10 minuters avstånd, samt en timme då avståndet är längre, bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Om den enskilde följer med till affären görs ett individuellt tidstillägg. Om den enskilde behöver hjälp att planera inköp görs individuellt tillägg. Vid ytterligare ärenden, t. ex. post/bank/apotek får ett individuellt tidstillägg göras.

Tvätt/renbäddning

Hjälp med tvätt innebär tvätt av den enskildes kläder, sänglinne och handdukar samt strykning av kläder. Hjälpen omfattar även renbäddning, upphängning eller torktumling samt vikning av ren tvätt.

0,5 timme varannan vecka i samband med städ varannan vecka eller i samband med annan insats om den enskilde inte har städhjälp bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Vid enbart tvättinsats görs en individuell bedömning av tiden.

Sällskapsdjur

Den enskilde som sedan tidigare har ett sällskapsdjur samt hemtjänst för hjälp i övrigt kan få stöd för skötsel av sällskapsjuret, om behovet inte kan tillgodoses på annat vis. Stödet kan innefatta hjälp i den vardagliga skötseln av sällskapsjuret i form av kortare rastande promenader, stöd i utfodring samt rengöring av exempelvis kattlåda. Den enskilde ska i möjligaste utsträckning vara delaktig i skötseln av sitt sällskapsdjur. Stödet innefattar inte kloklippning, pälsvård, promenader i motionssyfte eller veterinärbesök.

Upp till 0,5 timme per dag bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

3.1.2 OMVÅRDNADSINSATSER

Den personliga omvårdnaden ska tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov såsom intag av måltider, hjälp med hygien, förflyttning, social och fysisk aktivitet, insatser för att bryta isolering och för att den enskilde ska känna trygghet och säkerhet i det egna hemmet.

Trygg hemgång

Trygg hemgång kan beviljas enskild som:

- känner stor oro eller otrygghet i samband med hemgång från sjukhus
- känner stor oro eller otrygghet i samband med hemgång från korttidsplats.
- har omvårdnadsbehov som är svåra att bedöma i samband med hemgång från sjukhus eller hemgång från korttidsplats.

Beslut om Trygg hemgång ska föregås av en utskrivningsplanering som görs under vistelse på sjukhus eller under vistelse på korttidsplats. Det krävs för att möjliggöra en god planering för den enskilde. Planeringen sker i samverkan med den enskilde, ev. anhörig/närstående samt följande professioner om de berörs, t. ex. HTJ, SSK och Rehab.

På utskrivningsplaneringen bestäms datum för när SIP/uppföljningsmöte i hemmet ska ske. Datumet ska vara inom 14 dagar efter hemkomst och deltagare i SIP/uppföljningsmöte i hemmet är de professioner som är fortsatt berörda. Inför mötet skickar hemtjänsten rapport om vilka behov som föreligger till Biståndsenheten. Den enskilde ska vara delaktig i det som skrivs i rapporten. På SIP/uppföljningsmöte i hemmet görs en långsiktig planering och nya beslut tas.

Trygg hemgång innebär att personal från hemtjänsten möter upp den enskilde i hemmet i samband med hemgången. Hemtjänsten och den enskilde planerar tillsammans insatserna för att tillgodose den enskildes behov av omvårdnad och service. Insatserna anpassas kontinuerligt utifrån den enskildes behov.

För den enskilde som lämnar sjukhus och kan komma hem med hjälpmedel skall Trygg hemgång alltid föregå korttidsvistelse. Korttidsvistelse efter Trygg hemgång kan bli aktuell om en mycket omfattande hemtjänst efter några dagar i hemmet inte kan minskas. En mycket omfattande hemtjänst innebär hemtjänst

som går utöver vad som ryms inom bedömningsriktlinjerna.

Beslut om Trygg hemgång gäller under två veckor. Om behov av stöd fortsatt föreligger efter två veckor ska behoven tillgodoses med andra insatser.

Morgonhjälp

Insatserna är individuellt bedömda utifrån den enskildes önskemål och förmåga. Med morgonhjälp menas att den enskilde ska få stöd i att bli klar för dagen. Det kan innebära hjälp med personlig hygien, frukost, bäddning, se över bostaden och liknande.

0,5 timmar per tillfälle bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Hur lång tid som beviljas för omvårdnad på morgonen beror på vilka/hur många moment den enskilde behöver hjälp med.

Kvällshjälp

Insatserna är individuellt bedömda utifrån den enskildes önskemål och förmåga. Med kvällshjälp menas att den enskilde ska få stöd i att bli klar för natten. Det kan innebära hjälp med personlig hygien, lättare kvällsmat, se över bostaden och liknande.

0,5 timmar per tillfälle bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Om insats beviljas två gånger per kväll är oftast det ena besöket kortare än 0,5 timmar. Hur lång tid som beviljas beror på vilka/hur många moment den enskilde behöver hjälp med.

Nattinsatser

Insatserna är individuellt bedömda utifrån den enskildes önskemål och förmåga. Nattinsatser beviljas om den enskilde har behov av tillsyn, hjälp med hygien eller vändning nattetid. Tillsyn nattetid verkställs i första hand som kameratillsyn, efter överenskommelse med den enskilde.

Nattinsatser beviljas med ett eller fler besök per natt. Tid anges inte.

Dusch/Hygienhjälp

Beslut om duschhjälp görs efter behovsbedömning av rehabteamet efter hembesök och genomgång av hjälpmedel.

0,5 timmar per tillfälle bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Duschhjälp i samband med annan hjälp morgon/kväll beviljas 0,25 timmar per tillfälle.

Tillsyn och/eller trygghetsringning

Tillsyn beviljas om den enskilde känner otrygghet i sitt boende. Tillsyn kan också beviljas vid behov av stöd eller hjälp såsom stöd med toalettbesök eller för att säkerställa att den enskilde har ätit.

Tillsynen kan erbjudas i form av besök eller trygghetsringning.

Trygghetsringning beviljas om den enskilde bedöms behöva extra påminnelser av olika slag eller vid upplevelse av otrygghet.

0,25 timmar per tillfälle bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Aktivitet

Aktivitet är en insats som innebär att den enskilde fritt kan välja att disponera den beviljade tiden tillsammans med hemtjänsten. Det kan handla om exempelvis social samvaro, promenad, annan fysisk aktivitet eller deltagande i kulturella och/eller fritidsaktiviteter.

Träning som ordineras av rehabteamet ingår inte i aktivitet.

Insatser beviljas i tid, individuell bedömning i timmar, upp till fyra timmar per vecka.

Mathållning

Den som behöver stöd i att planera eller tillaga varm mat och som har svårt att ta sig till matsal/restaurang kan få hjälp med mathållning. Hjälp med mathållning kan innebära enklare matlagning, förberedelser av måltid, dukning, servering, sällskap vid måltid, matning, avdukning och diskning.

Hjälp med mathållning kan också innefatta stöd i upphämtning av matlåda eller inköp av färdigmat under förutsättning att hjälpbehov med mathållning föreligger. I övrigt beaktas inköp av matlåda som en serviceinsats.

Hjälp med frukost – se under personlig omvårdnad *Morgonhjälp*.

Hjälp med kvällsmål – se under personlig omvårdnad *Kvällshjälp*.

Hjälp med matning - kan beviljas om den enskilde har behov av detta.

0,75 timmar per tillfälle för huvudmål (duka fram, tillreda enklare måltid/egen mat, diskning av kärl/redskap) samt ytterligare 0,25 timmar om personen behöver stöd och hjälp vid måltiden bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Trygghetslarm

Trygghetslarm syftar till att skapa trygghet för den enskilde och de anhöriga. Trygghetslarm innebär möjlighet att påkalla hjälp dygnet runt när oplanerade hjälpbehov uppstår. Insatsen kan även beviljas som stöd till anhörig som vårdar närstående. Om fler personer som bor i samma hushåll har behov av larm skall varje person ha ett enskilt beslut om larm.

Kriterier för att bli beviljad trygghetslarm är upplevd oro och/eller förhöjd risk att falla. För den som fyllt 75 år finns möjlighet till förenklad biståndshandläggning vid ansökan om trygghetslarm. Förenklad biståndshandläggning gäller inte vid ansökan om trygghetslarm på särskilt boende.

Ledsagning

Ledsagning kan beviljas för fritids- och kulturaktiviteter, stöd i att uträtta ett ärende eller besöka en träffpunkt. Ledsagning kan även beviljas när närstående ej kan följa med till läkare/tandläkare etc. Behövs biltransport ska den enskilde bekosta sjukresa, färdtjänst eller kollektivtrafik själv.

Insatser beviljas i tid, individuell bedömning i timmar, upp till 12 timmar per månad.

Hjälp med egenvård

Egenvård är hälso- och sjukvårdsåtgärder som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en enskild själv kan utföra eller utföra med hjälp av någon annan. Vilka åtgärder som kan bedömas som egenvård går inte att ange generellt. Om den enskilde behöver hjälp med egenvården kan en ansökan om bistånd enligt socialtjänstlagen göras och i samband med detta lämnas ett egenvårdsintyg. Med intyget ska den dokumenterade planeringen bifogas.

Omfattningen anges i tillfällen per dag i enlighet med egenvårdsintyget. Tid anges ej.

3.2 DAGVERKSAMHET

Dagverksamhet beviljas i regel personer som bor i ordinärt boende.

Dagverksamhet kan också beviljas personer som är under 67 år och som bor i annan boendeform.

Dagverksamheten innebär att få vistas i en förståelsefull och trygg miljö där den enskilde får tid och förståelse för att utföra de funktionsuppehållande aktiviteter som han/hon behärskar. Den enskilde ska genom dagverksamheten få delta i social samvaro. Målet för verksamheten är att stärka den enskildes livskvalitet och självförtroende.

Syftet med dagverksamheten är:

- stimulans och social samvaro samt att bryta isolering
- funktionsbevarande aktiviteter
- avlastning och stöd för anhöriga
- möjliggöra kvarboende i det egna hemmet

Dagverksamhet finns både som biståndsbedömd insats och som öppen verksamhet. Verksamheten avgör vistelsetid på dagverksamheten utifrån den enskildes behov av insatsen.

3.3 KORTTIDSVISTELSE

Korttidsvistelse innebär en tillfällig vistelse, som innefattar omvårdnad, service, aktivering, funktionsbevarande insatser samt stimulans. Kriterier för att beviljas korttidsvistelse innebär omfattande hjälpbehov det vill säga att insatser via hemtjänsten inte är tillräckliga.

Korttidsvistelse vid utskrivning från sjukhus beviljas endast efter att insatsen Trygg hemgång har övervägts. För personer med stark oro eller med svårbedömda omvårdnadsbehov skall behoven tillgodoses genom insatser från hemtjänsten. Se rubrik "Trygg hemgång".

Korttidsvistelse kan också beviljas som en tillfällig lösning i avvaktan på att en omfattande bostadsanpassning genomförs.

Korttidsvistelse beviljas maximalt i två veckor. Undantag kan göras, efter underlag från legitimerad personal gällande ett långvarigt behov hos den enskilde, då korttidsvistelse kan beviljas i maximalt 8 veckor.

Eventuell förlängning ska bedömas som nödvändig och uppföljning ska göras innan beslutet går ut. Om en person som är beviljad korttidsvistelse blir inskriven inom hälso- och sjukvården upphör biståndet på korttidsvistelse efter 48 timmar och en ny planering påbörjas när den enskilde blir medicinsk färdig behandlad.

Korttidsvistelse i väntan på permanent plats i särskilt boende

Personer som beviljats plats i särskilt boende och inte kan vänta i det egna hemmet, beviljas korttidsvistelse tills plats kan erbjudas. Beslutet om korttidsvistelse i väntan på erbjudande om plats i särskilt boende avslutas om personen tackar nej till erbjuden plats i särskilt boende. Den enskilde ska informeras om det i samband med beviljandet av korttidsvistelsen.

3.4 BOENDESTÖD

Boendestöd riktar sig till den som har en varaktig psykisk funktionsnedsättning och där det finns behov av att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå.

Målgrupp

Målgruppen för insatsen boendestöd definieras enligt nedan:

- personer med omfattande och varaktig psykisk funktionsnedsättning, exempelvis psykosjukdom, personlighetsstörningar och allvarigare affektiva syndrom
  - neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
  - intellektuell funktionsnedsättning

Målgruppsstämning skall styrkas med skriftligt underlag.

Boendestödets avgränsning gentemot hemtjänst

Personer som har behov av stödjande och motiverande insatser efter exempelvis stroke, tumörsjukdom, olycksfall eller andra tillstånd med kognitiv svikt, tillhör inte målgruppen för boendestöd. De ska få behovet tillgodosett genom hemtjänst. Inte heller personer som har ett pågående missbruk som förorsakar hjälpbehoven tillhör målgruppen för boendestöd.

Syftet med boendestöd är att stödja, upprätthålla och utveckla den enskildes förmåga att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt samt att kunna delta i samhället. Insatsen boendestöd bygger således på att den enskilde till stor del är motiverad och delaktig i de moment som utförs inom ramen för insatsen.

Hemtjänsten utgör ett praktiskt stöd för den som inte uppnår en skälig levnadsnivå av andra orsaker. De orsakerna är ofta av fysisk eller praktisk karaktär. Det är behovet hos den enskilde som avgör vilken insats som beviljas.

Boendestödets innehåll

Boendestödet anpassas till den enskildes behov av och möjligheter att utveckla ett normalt vardagsliv. Målet för boendestödets insatser till målgruppen är att de ska ge den enskilde ett kvalificerat stöd för att minimera och kompensera effekten av funktionsnedsättningen, tills den enskilde kan fungera mer självständig. Boendestödet bedöms utifrån den enskildes sammantagna livssituation. Boendestödet kännetecknas av sociala och motiverande, pedagogiska, utåtriktade och återhämtande aktiviteter där den enskilde är delaktig i stödets alla processer. Boendestödet kan exempelvis innehålla:

- vägledning/stöd i syfte att öka den enskildes utveckling till personlig autonomi, oberoende och integritet
- stöd med att skapa struktur som underlättar för den enskilde i vardagen och som leder till ökad självständighet och en bättre fungerande tillvaro
- kompenserande insatser för enskild person med intellektuell begåvningsnedsättning eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, där syftet med boendestöd är kompenserande snarare än återhämtande
- stöd i hemmet med att genomföra praktiska uppgifter
- vägledning/stöd i att behålla och skapa nätverk och motverka isolering
- vägledning/stöd för att kunna bygga upp och få en fungerande social tillvaro och öka den enskildes möjligheter till gemenskap och delaktighet i samhället

Insatsen kan beviljas för situationer i vardagen och närmiljön, samt för att stödja och motivera den enskilde att upprätthålla informella och formella kontakter. Exempelvis kontakter med myndigheter, vårdgivare, arbetsgivare samt informella sociala relationer. Det kan ske genom stöd att tillägna sig information, stöd att delta vid möten och aktiviteter för att främja delaktighet i samhällslivet.

Boendestöd kan även beviljas för stöd och motivation att organisera sig i socialt liv, genomföra fritidsaktiviteter, delta i föreningsliv samt exempelvis delta i aktiviteter på träffpunkt/sysselsättning.

Tillfälligt behov av omvårdnad och praktisk hjälp ska utföras av boendestödet vid försämring i måendet, utan att den enskilde ska behöva ansöka om hemtjänst. Vid varaktig förändring i behovet bör en ny behovsbedömning göras. Boendestödet kan kombineras med hemtjänstinsatser där behovet har varaktig karaktär av personlig omvårdnad eller service.

Bistånd för delegerade HSL insatser beviljas inte inom boendestöd.

Insatsen Boendestöd är avgiftsfri.

Upp till två besök per dag bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Utöver dessa två besök kan ytterligare tillfällen beviljas för exempelvis påminnelser via sms eller telefonsamtal. Ytterligare tillfällen kan beviljas vid tillfälliga behov av omvårdnad eller praktisk hjälp.

3.5 ANHÖRIGSTÖD

Enligt 5 kap. 10 § socialtjänstlagen ska ansvarig nämnd erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående med funktionshinder.

Närstående är enligt lagen den som vårdas. Anhörig är den som stödjer och vårdar den närstående. Utgångspunkten för biståndsbedömningen är den som vårdas och den anhöriges behov av avlastning i omvårdnadsarbetet. Det är den som vårdas som får beslut om insatsen.

Den som vårdar eller stödjer en svårt sjuk närstående i hemmet kan erbjudas olika typer av avlastningsstöd (se 3.5.1 - 3.5.4)

3.5.1 AVLÖSARSERVICE I HEMMET

Avlösarservice kan ges dagtid, kvällar och helger efter önskemål och behov. Avlösarservice innebär att en anhörigstödjare kommer hem och tar hand om den som är sjuk så att den anhörige får egen tid

Insatsen avlösarservice är avgiftsfri.

Insatser beviljas i tid, individuell bedömning i timmar, upp till 16 timmar per månad.

3.5.2 DAGVERKSAMHET SOM AVLASTNING

Dagverksamhet för den närstående kan bli aktuellt om den som är anhörig behöver bli avlastad och ändå vara hemma.

3.5.3 KORTTIDSVISTELSE SOM AVLASTNING, ENSTAKA TILLFÄLLEN

När avlösning i hemmet och/eller dagvård inte är tillräckliga kan avlastning i form av korttidsvistelse vid enstaka tillfällen vara aktuellt. Skäl till det kan exempelvis vara att den anhörige ska åka bort eller att den anhörige blir sjuk.

3.5.4 VÄXELVÅRD

Växelvård beviljas när den som är sjuk behöver omvårdnad och den anhörige behöver avlastning, vila eller rekreation. Normalt beviljas växelvård 1-2 veckor i korttidsboende omväxlande med hemmavistelse 1-2 veckor.

Växelvård som innebär att tidsperioden i korttidsboendet är längre än tidsperioden för hemmavistelse kan endast beviljas av särskilda skäl.

3.6 PALLIATIV VÅRD – I LIVETS SLUTSKEDE

Palliativ omvårdnad kan i första hand ges i form av omfattande omvårdnadsinsatser i hemmet. Om den enskilde trots omfattande hemtjänst- och/eller hemsjukvårdsinsatser i hemmet inte upplever trygghet ska personen snarast beviljas plats och har då företräde före andra sökande till korttidsplats.

3.7 MELLANBOENDE

Biståndsbedömt Mellanboende är en boendeform som kan beviljas efter en individuell behovsbedömning och som tar vid när det inte längre fungerar att bo kvar hemma, se kriterier nedan, men när ett boende med heldygnsvård inte heller är nödvändigt.

På ett biståndsbedömt Mellanboende ska det enligt lagstiftningen inte finnas ett hälso- och sjukvårdsansvar. Om den enskild som bor på Mellanboende behöver Hälso- och sjukvård och kan ta sig till vårdcentral, ges vården där. Om läkare eller annan legitimerad vårdpersonal bedömer att det behövs hemsjukvård eller hemrehabilitering ges vården på Mellanboende.

Den enskilde som bor på Mellanboende får service- och omsorgsinsatser i form av hemtjänst. Hemtjänsten utformas utifrån individuella behov. Separat ansökan om bistånd i form av hemtjänst görs till Biståndsenheten.

Enskild ska uppfylla flera av nedan kriterier

- Enskild ska vara kognitivt adekvat.
- Enskild ska ha trygghetslarm samt kunna påkalla hjälp.
- Enskild ska ha ett behov av samt ha provat hemtjänstinsatser av omvårdnadskaraktär.
- Enskild som känner otrygghet i sin nuvarande bostad och därmed är i behov av ett tryggare boende med närhet till gemenskap. Insatser i form av trygghetslarm och tillsynskapande åtgärder från hemtjänst i det egna hemmet ska ha provats i nuvarande bostad.
- Enskild som genom en olämplig utformad bostad förhindras självständighet i boendet och är i behov av en mer tillgänglig bostad. Bedömning om bostadsanpassning ska ha genomförts. Andra boendelösningar så som annan lägenhet via öppna bostadsmarknaden ska ha undersökts.
- Behovet ska bedömas varaktigt.

Om behov av insatser förändras och uppgår till heldygnsvård där kriterierna för särskilt boende uppfylls ska beslutet om mellanboende omprövas.

3.8 SÄRSKILT BOENDE

Särskilt boende är avsett för dem som i den dagliga livsföringen behöver trygghet och närhet till personal samt:

- har omfattande behov av service och omvårdnadsinsatser som inte är tillfälliga och dessa kan vara av såväl psykisk som fysisk art och/eller
- behöver tillsyn eller andra insatser under stor del av dygnet och/eller upplever en så stor otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oroskänsla i sitt ordinära boende att välbefinnandet hotas.
- att ovanstående behov inte kan tillgodoses med andra insatser

Hög ålder, otrygghet och social isolering hos den enskilde ska särskilt beaktas vid bedömning av behov av särskilt boende.

Den enskilde, som så önskar, ska kunna bo kvar i sin bostad till livets slut. I vissa fall kan det dock, för att den enskildes behov bättre ska kunna tillgodoses, bli aktuellt med nytt bostadsbeslut och flyttning till annan boendeform.

Om den enskilde tackar nej till erbjudet boende mer än en gång tar handläggaren kontakt med den enskilde för att ta reda på varför den enskilde tackat nej till erbjudet boende. Kontakten ska klargöra om behovet kvarstår eller inte, alternativt om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Om behovet bedöms kvarstå erbjuds den enskilde boende när ledig lägenhet finns.

3.8.1 PARBOENDE

I de fall två makar, sammanboende eller registrerade partners, är i behov av särskilt boende, ska med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats på samma boende om de så önskar.

3.8.2 MEDFLYTT TILL SÄRSKILT BOENDE (MEDBOENDE)

För den som har plats på särskilt boende ingår det i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make/maka/partner eller sambo. Rätten till medboende inträder när den ena behöver ett särskilt boende. Det är den bostadsberättigade som ansöker om att ha en medboende. En förutsättning för att paret ska ha rätt att sammanbo i ett särskilt boende är att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten i paret redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varit sammanboende. En annan förutsättning är att båda parter vill fortsätta att bo tillsammans i ett särskilt boende.

Den medboende kan ansöka om hemtjänstinsatser i särskilt boende.

3.8.3 HEMTJÄNSTINSATSER I SÄRSKILT BOENDE

Hemtjänstinsatser i särskilt boende avser personer som flyttat med sin partner till särskilt boende, men som själva saknar beslut om särskilt boende (medboende).

Medboende har samma rätt till hemtjänstinsatser som personer i ordinarie boende. Omvårdnadsinsatser verkställs av personal på det särskilda boendet och

serviceinsatser verkställs i första hand av LOV-företag. För den mottagare av hemtjänst som har stora omvårdnadsbehov eller kognitiv svikt kan beslut fattas av biståndshandläggare som innebär att personal på det särskilda boendet blir utförare för hela insatsen.

3.9 KONTAKTPERSON

Avsikten med en kontaktperson är främst att tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt saknas eller behöver kompletteras. Vid bedömning av rätten till kontaktperson beaktas den enskildes totala livssituation såsom familjeförhållanden, fritidssysselsättningar, sysselsättning och övriga insatser som beviljats av socialtjänsten.

Insatsen ska ses som ett icke professionellt stöd som ges av en människa med engagemang och intresse för andra människor. Insatsen kontaktperson är avsedd att underlätta för den som saknar ett socialt kontaktnät att få en relation med en kontaktperson. En viktig uppgift för kontaktpersonen kan vara att bryta den enskildes isolering genom samvaro och genom hjälp till fritidsverksamhet.

Kontaktpersonen kan också ge råd till eller vara förespråkare för den enskilde i olika situationer som inte är av så komplicerad natur att till exempel god man eller juridisk expertis bör anlitas.

Insatsen kontaktperson är avgiftsfri.

Upp till ett tillfälle per vecka bedöms tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Ett tillfälle avser cirka tre timmar.

Riktlinje för Bedömning av insatser enligt Socialtjänstlagen för äldre och funktionshindrade

SALA KOMMUN Vård och omsorg

Telefonnummer: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

